

TIKUVCHILIK SOHADA USTOZ-SHOGIRD AN'ANASINI O'RNI VA AFZALLIKLARI

Raxmatillayeva Shaxodat Muminjonovna

Farg'ona ICHSHUI kasb-hunar maktabi Ishlab chiqarish ta'lim ustasi

Annotasiya: *Tikuvchilik sohada ustoz-shogird an'anasini o'rni va afzalliklari xaqida ma'lumotlar berilgan.*

Kalit so'zlar: *tikuvchilik soha, kasb-hunar ta'lim, ta'lim tizim, ustoz-shogird an'anasi, ustoz, shogird, tarbiya, pedagogik mahorat.*

Zamonaviy davrda ish faoliyatida vaqt muommosi ya'ni ish bilan band bo'lgan odam kun davomida vaqt tez o'tganini bilmaydi. Lekin ishni yaxshi tashkillagan soha mutaxassisi vaqtdan unumli foydalanadi, ya'ni ustoz-shogird an'anasi qo'llaydi. "Ustoz- shogird" an'analari - yoshlarda kasbiy mahoratni tarbiyalash, ularning ma'naviy-ma'rifiy salohiyatini oshirish, izlanish, ijod qilish, bir so'z bilan aytganda, har tomonlama yetuk shaxsni shakllantirishda o'ziga xos tarbiyaviy ta'sir ko'rsatishi bilan katta ahamiyat kasb etadi. Yana bir xarakterli jihati shundaki, undan foydalanish natijasida ta'lim oluvchida o'z imkoniyatlariga ishonch, vaziyatni to'g'ri baholash hamda irodaviy sifatlar shakllanadi, qolaversa, talabaning ijtimoiy faolligi ustozlar nazoratida bo'ladi.

Tikuvchilik sohasida ustoz-shogird an'anasining o'rni va afzalliklari juda katta. Bu an'ana avloddan-avlodga bilim va ko'nikmalarni uzatish, tajriba va mahoratni amaliyotda o'rgatish kabi qator foydali jihatlarni o'z ichiga oladi. Quyida ustoz-shogird an'anasining o'rni va afzalliklari haqida batafsil ma'lumot berilgan:

Ustoz-shogird an'anasining o'rni

1. Ustozlar o'z bilimlarini va ko'nikmalarini shogirdlarga uzatish orqali tikuvchilik san'atining rivojlanishini ta'minlaydilar.

2. Amaliy tajriba: Shogirdlar nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi. Ustozlar ularga qiyin ishlarni qanday bajarish kerakligini ko'rsatib, amaliy tajriba orttirishlariga yordam beradi.

3. Ustoz-shogird an'anasi milliy va madaniy tikuvchilik uslublarini saqlash va rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu usul orqali an'anaviy tikuvchilik usullari va dizaynlar avloddan-avlodga o'tadi.

4. Ustozlar va shogirdlar o'rtasida kuchli professional tarmoq shakllanadi, bu esa kelajakdagi hamkorliklar uchun muhimdir.

Ustoz-shogird an'anasining afzalliklari.

1. Shaxsiy yondashuv: Ustozlar har bir shogirdga individual yondashuv qo'llab, ularning kuchli va zaif tomonlarini aniqlab, mos ravishda yo'naltiradilar.

2. Shogirdlar bevosita ustozlarining nazorati ostida ishlash orqali tezroq o'rganadilar va kamchiliklarini tezda bartaraf etadilar.

3. Ko'nikmalarni mustahkamlash: Amaliy mashg'ulotlar orqali shogirdlar o'z ko'nikmalarini mustahkamlaydilar va murakkab vazifalarni bajarishga tayyor bo'ladilar.

4. Ish sifati: Ustozlar sifatni nazorat qilib, shogirdlarning ish sifatini oshirishga yordam beradi. Bu esa mijozlarning qoniqishini ta'minlaydi.

5. Ijodiy rivojlanish: Ustozlar shogirdlarga ijodiy yondashuv va yangi g'oyalarni o'rgatish orqali ularning ijodiy potensialini rivojlantiradilar.

6. Motivatsiya va ilhom: Ustozlar shogirdlarga motivatsiya va ilhom manbai bo'lib xizmat qiladi. Ustozlarning yutuqlari shogirdlarga o'rnak bo'ladi va ularni yanada ko'proq ishlashga undaydi.

7. Kelajakdagi karyera: Ustoz-shogird an'anasi orqali shogirdlar kelajakdagi karyera yo'lida muhim tajriba va tavsiyalar orttiradilar, bu esa ularning professional rivojlanishiga katta yordam beradi.

Soha mutaxassis ish jarayonini tez, sifatli bajarishda ustoz-shogirdsiz bajarib bo'lmaydi. Hozirgi zamonaviy ta'limda xam amaliy ko'nikmalarni natijasini ustoz-shogird an'anasida ko'rib bormoqdamiz.

Ustoz-shogird an'anasini yanada samarali tashkil etish uchun quyidagi usullardan foydalanish maqsadga muvofiq:

Tajribali ustozlarni jalb etish:

Tikuvchilik kasbi bo'yicha katta amaliy tajribaga va yuqori natijaga ega ustozlarni shogirdlar tayyorlash jarayoniga jalb qilish.

Bunday ustozlar o'z bilim va ko'nikmalarini samarali o'tkazish orqali shogirdlarning rivojlanishiga katta hissa qo'shadilar.

Ustoz-shogird juftliklarini to'g'ri tanlash:

Shogirdlarni qobiliyat, qiziqish va ehtiyojlariga mos keladigan ustozlar bilan juftlash. Bu ustozning shogirdga individual yondashuvini ta'minlaydi va samarali o'quv jarayonini tashkil etadi.

Bugungi kunda ham ustoz-shogirdlik an'analari ko'plab mehnat jamoalarida, shu jumladan, davlat idoralarida qo'llanib keladi. Biroq, hozirgi vaqtda kadrlar siyosatida olib borilayotgan islohotlar ustozlikni rasmiy va professional tartibda amalga oshirishni talab qiladi.

Ta'lim natijasi o'quvchilarning yutuqlarini kuzatish ma'lumotlari bilan tasdiqlanadi.

Ish jarayonida amaliy ko'nikmalarni shakllantirish:

Ustoz nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalarni ham o'rgatadi.

O'quvchi ustozning bevosita rahbarligida turli amaliy loyihalar, ko'nikmalar ustida ishlaydi.

Kasbiy an'analar va qadriyatlarni saqlab qolish:

Ustoz-shogird an'anasi orqali kasb-hunar an'analari va qadriyatlari avloddan-avlodga uzatiladi.

O'quvchi kasb madaniyati, etikasi va urf-odatlarini o'zlashtiradi.

Muvaffaqiyatli kasbiy rivojlanish:

Ustozning rahbarligi, nazorati va qo'llab-quvvatlashi o'quvchining kasbiy o'sishida muhim rol o'ynaydi. O'quvchida mustaqil fikrlash, ijodkorlik va yetakchilik sifatlarini shakllantiradi.

Ustoz-shogird an'anasining zamonaviy tikuvchilik sanoatiga qo'shadigan yangi imkoniyatlari ko'p va xilma-xil. Bu an'ana zamonaviy texnologiyalar bilan birgalikda ishlatilsa, samaradorlik va innovatsiyalarni oshirishda katta rol o'ynashi mumkin. Quyida ustoz-shogird an'anasining zamonaviy tikuvchilik sanoatiga qanday yangi imkoniyatlar yaratishi mumkinligi haqida batafsil ma'lumot berilgan:

1. Texnologiyalarni o'zlashtirish

Ustozlar zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirgan holda shogirdlariga yangi usullarni o'rgatishi mumkin:

- CAD (Computer-Aided Design) dasturlarini o'rgatish orqali shogirdlar tikuvchilik dizaynlarini raqamli formatda yaratishni o'rganadilar.

- 3D modellashtirish dasturlari yordamida kiyim-kechaklarning virtual prototiplarini yaratish va tahlil qilish imkoniyati.

2. Innovatsion materiallar va texnikalar

Yangi materiallar va tikuv texnikalari ustozlar tomonidan o'rganilib, shogirdlarga o'rgatilishi mumkin:

- Eko-do'st materiallar: Ustozlar shogirdlarga ekologik toza materiallardan foydalanishni o'rgatishlari mumkin.

- Texnik to'qimachilik: Yangi avlod to'qimachilik texnologiyalari va materiallari (masalan, smart textiles) haqida bilimlarni uzatish.

3. Global tarmoq va hamkorlik

Global tarmoqlar orqali ustozlar va shogirdlar xalqaro miqyosda aloqalar o'rnatishlari mumkin:

- Ustozlar shogirdlarni turli onlayn tikuvchilik platformalari va forumlariga yo'naltirib, ular orqali tajriba almashishlariga yordam berishi mumkin.

- Ustozlar shogirdlarini xalqaro tikuvchilik ko'rgazmalari va tanlovlarida ishtirok etishga rag'batlantirishi.

4. Shaxsiy brendlar va tadbirkorlik

Shaxsiy brend yaratish va tadbirkorlik ko'nikmalarini ustozlar shogirdlariga o'rgatishi mumkin:

- Ustozlar shogirdlarga marketing va sotuvning zamonaviy usullarini, jumladan, ijtimoiy media marketingini o'rgatishi.

- Onlayn do'konlar: Internet orqali shaxsiy brendlarni rivojlantirish va onlayn do'konlar ochish bo'yicha ko'nikmalarni o'rgatish.

5. O'quv dasturlari va kurslar

Maxsus o'quv dasturlari va kurslar zamonaviy tikuvchilik bo'yicha bilimlarni kengaytirishga yordam beradi:

- Professional kurslar: Maxsus tikuvchilik texnologiyalari va dizayn bo'yicha professional kurslar tashkil qilish.

- Shogirdlarning malakasini oshirish uchun sertifikatlash dasturlarini joriy etish.

6. Innovatsion loyihalar va tadqiqotlar

Innovatsion loyihalar va tadqiqotlar orqali yangi mahsulotlar yaratish:

- Ustozlar shogirdlarini yangi mahsulotlar va dizaynlar yaratishga yo'naltirib, innovatsion loyihalar ustida ishlashga undashi mumkin.
- Universitetlar va tadqiqot markazlari bilan hamkorlikda tikuvchilik sohasida ilmiy tadqiqotlar olib borish.

Bugungi kunda yosh mutaxassislarini har tomonlama shakllantirishga e'tibor avvalgiga nisbatan tezlashtirish ehtiyoji zamon talabiga aylandi, ularni kasbiy faoliyatini oshirishga qaratilmoqda. Tarixiy sharoitlarining o'zgarishi borasida to'plangan tajribalarni yoshlar ongiga yetkazish shakllari ham o'zgarib bormoqda.

Ustoz-shogird an'anasida ustoz va shogirdlar o'rtasidagi ko'p tomondan foydalanish, bilim va tajriba almashish, boshqarish va yopish imkoniyatlari, muhokama qobiliyatini rivojlantirish, loyihalarni amalga oshirish, ish bilan bog'liq muammolarini hal qilish, motivatsiyani oshirish jarayonlarida yaxshi natijalarga erishiladi.

Ustoz-shogird an'anasining zamonaviy tikuvchilik sanoatiga qo'shadigan yangi imkoniyatlari juda keng va xilma-xil.

Xulosa qilib aytganda, ustoz-shogird an'anasi ta'lim jarayonida shaxsiy yondashuvni ta'minlash, amaliy ko'nikmalarni o'rgatish, kasbiy an'analarni saqlab qolish, muvaffaqiyatli kasbiy o'sish, professional aloqalar tizimini shakllantirish va rahbarlik salohiyatini rivojlantirish kabi keng qamrovli afzalliklarga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. D. Malikova. Sharq mamlakatlarida "Ustoz-shogirdlik an'alarining shakllanishi va rivojlanishi. Maqola.Science and Education" Scientific Journal / ISSN 2181-0842 April 2022
2. O'Q Tolipov. "Ustoz - shogirdlik qadriyatlar"-risola;Toshkent "Nizomiy nomidagi TDPU"-2015.
- 3.<https://cyberleninka.ru/article/n/talimda-ustoz-shogirdlik-ananasi-da-olar-timsolida>
4. Tursunov, H. H., & Hoshimov, U. S. (2022). TA'LIM TIZIMIDA KO'ZI OJIZ O'QUVCHILARNI INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANIDA O'QITISH TEXNOLOGIYALAR. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 1(5), 990-993.
6. Hamidullo o'g'li, T. H. (2022). HOZIRGI KUNNING DOLZARB IMKONIYATLARI. JAWS VA NVDA DASTURLARI. *Scientific Impulse*, 1(2), 535-537.
7. Горовик, А. А., & Турсунов, Х. Х. У. (2020). Применение средств визуальной разработки программ для обучения детей программированию на примере Scratch. *Universum: технические науки*, (8-1 (77)), 27-29.
8. Hamidullo o'g'li, T. H. (2024). RAQAMLI AXBOROTLARNI QAYTA ISHLASHDA BULUTLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHDA CLOUD-ANDROID, ICLOUD-APPLE IMKONIYATLARI VA FARQLARI. *Scientific Impulse*, 2(20), 189-193..
9. Hamidullo o'g'li, T. H. (2024). RAQAMLI TEXNOLOGIYADA UCH O'LCHAMLI DASTURLARNING IMKONIYATALARI. *Scientific Impulse*, 2(21), 220-224.

10. Hamidullo o'g'li, T. H. (2024). ZAMONAVIY TA'LIMDA SMM SOHASINI XOZIRGI KUNDAGI O'RNI. Scientific Impulse, 2(21), 215-219.

11. Zokirov, S. I., Sobirov, M. N., Tursunov, H. K., & Sobirov, M. M. (2019). Development of a hybrid model of a thermophotogenerator and an empirical analysis of the dependence of the efficiency of a photocell on temperature. Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers, 15(3), 49-57.

12. Kamolovich, B. E., & Hamidullo o'g'li, T. H. (2024). RAQAMLI TEXNOLOGIYALARI DAVRIDA SOHA MUTAXASSISLIK FANI BO'YICHA IQTIDORLI O'QUVCHILAR BILAN ISHLASH. Scientific Impulse, 2(18), 125-131.